

Vårdhygien Skåne

Giltig från och med 2024-11-07

Godkänd av Medicinskt sakkunnig

Version 1.0

Virusorsakade luftvägsinfektioner - rutiner i kommunal vård och omsorg

För luftvägsinfektioner orsakade av influensa och covid-19 finns separata rutiner, se [Vårdhygien - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/vardhygien).

Virusorsakade luftvägsinfektioner förekommer under hela året, men cirkulerar främst under vintersäsongen. Risk för allvarlig sjukdom ökar med stigande ålder och vid nedsatt immunförsvar.

Rutinerna i detta dokument kan tillämpas vid luftvägsinfektioner som bedöms vara orsakade av virus såsom till exempel RS-virus, humant metapneumo-, rhino-, entero-, adeno-, parainfluenzavirus samt humana säsongscoronavirus. Rutinerna kan även tillämpas på andra virusorsakade luftvägsinfektioner inklusive de där diagnos inte varit möjlig att fastställa.

Alla patienter har enligt Hälso- och sjukvårdslagen rätt till samma medicinska omhändertagande, bemötande och omvårdnad. Medicinsk utredning och behandling får inte hindras eller fördröjas på grund av misstänkt eller konstaterad diagnos.

Vid frågor kontakta Vårdhygien dagtid.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska informeras enligt lokal rutin vid nya fall.

Smittväg

Smittspridning sker framför allt vid nära kontakt mellan personer via små och stora droppar från luftvägarna då virus kommer i kontakt med luftvägar och luftvägsslemhinnor. Även direkt och indirekt kontaktsmitta via händer, kläder, ytor och föremål förekommer.

Inkubationstid

Vanligen 1–5 dagar.

Symtom

Minst ett av följande nytillkomna symtom bör inge misstanke om virusorsakad luftvägsinfektion: hosta, ont i halsen, rinnande/täppt näsa och/eller feber. Sjukdomsbilden kan dock vara mild och hos äldre människor kan förvirring och/eller nedsatt allmäntillstånd dominera.

Smittsamhet

Smittsamheten är störst i början av sjukdomsförloppet och ett par dagar framåt, men kan variera beroende på personens immunförsvar. Risken för smitta ökar vid kraftig hosta och vid nära kontakt med en smittad person. För att kunna betraktas som smittfri behöver samtliga följande kriterier vara uppfyllda:

- 5 dagar efter symtomdebut
- feberfrihet i minst 24 timmar
- stabil förbättring av allmäntillståndet

För personer med gravt nedsatt immunförsvar krävs en individuell bedömning av smittsamheten.

Utbrott

Utbrott ska misstänkas om två eller flera patienter och/eller personal på samma avdelning insjuknar med symtom på virusorsakad luftvägsinfektion inom 5 dygn.

Virusorsakade luftvägsinfektioner riskerar att orsaka större utbrott på särskilda boendeformer och korttidsplatser. Hög vaksamhet och ett snabbt agerande är därför av största vikt för att undvika smittspridning.

Vårdrutiner - Särskilda boendeformer och korttidsplats	
Tillämpa alltid Vårdhygiens Grundläggande vårdhygieniska rutiner inom Kommunal vård och omsorg . Dessutom gäller nedanstående vårdrutiner:	
Vårdplacering för patient med misstänkt/bekräftad virusorsakad luftvägsinfektion	<p>Egen lägenhet/rum med eget hygienutrymme så länge misstanke kvarstår eller tills patienten smittfriförklaras i samråd med ansvarig läkare.</p> <p>Om patienten vårdas i flerbäddsrum på korttidsenhet, flyttas patienten till enkelrum med eget hygienutrymme. Nya patienter bör inte läggas in på flerbäddsrum där patienter exponerade för virusorsakade luftvägsvirus vårdas under inkubationstiden.</p>
Provtagning/Diagnostik	<p>Provtagning för virusorsakade luftvägsinfektioner sker i samråd med ansvarig läkare.</p> <p>Vid flera fall av sjuka patienter med nyttillkomna luftvägssymtom på avdelningen kan ett urval göras för provtagning.</p> <p>Frikostig provtagning för influensa och covid-19 rekommenderas utifrån det epidemiologiska läget.</p> <p>Vid negativt provsvar överväg provtagning för andra luftvägsvirus.</p>
Patient	<p>Patient med misstänkt eller bekräftad virusorsakad luftvägsinfektion, oberoende av virusstyp, bör inte vistas tillsammans med andra patienter eller delta i gemensamma aktiviteter förrän de bedöms som smittfria, se rubrik <i>smittsamhet</i>.</p> <p>Informera om vikten av handdesinfektion samt host- och nysetikett.</p>
Medpatient	<p>Ökad observans på luftvägssymtom och/eller feber hos alla patienter på avdelningen.</p> <p>Vid nyttillkomna symtom tillämpas samma vårdrutiner som för det första fallet. Om fall av influensa eller covid-19 har konstaterats på avdelningen, se separata dokument.</p>
Utbrottshantering	<ul style="list-style-type: none"> • Säkerställ att smittförebyggande arbetssätt är känt och används av personalen, inklusive användning av skyddsutrustning. • Överväg om alla patienter på utbrottsdrabbade avdelningar initialt bör vistas i sina lägenheter/rum, för att minska fortsatt smittspridning. Symtomfria patienter får vistas utomhus, men ska hålla avstånd till andra. • Observans på luftvägssymtom på alla avdelningar. • Vid förflyttning av patienter till annan enhet ska mottagande enhet informeras redan vid misstanke om utbrott samt alltid vid ett pågående utbrott. • Överväg kontinuerlig munskyddsanvändning i alla vård- och omsorgslokaler under pågående utbrott. <p>I de fall då vistelse i lägenhet/rum inte kan tillämpas rekommenderas följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Patienter bör inte vistas på andra avdelningar på boendet. • Skapa möjligheter att hålla avstånd mellan patienter i gemensamma lokaler (till exempel vid tv-tittande och vid måltider.)

	<ul style="list-style-type: none"> • God handhygien. Erbjud hjälp då patienter inte kan klara av det själva. <p>Övriga åtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skapa möjligheter att hålla avstånd mellan alla personer som vistas i verksamhetens lokaler, såväl i lokaler för vård, omsorg och administration som i personalrum. • Undvik gemensamma aktiviteter både på avdelningen och med andra avdelningar. • Inflyttning av nya patienter bör i möjligaste mån undvikas under pågående utbrott. • Besökare bör informeras om rutiner för att förebygga smitta. Undvik besök i gemensamma utrymmen.
Besökare	Uppmana besökare att desinfektera händerna före och efter besöket.
Överföring till annan vårdform	Informera mottagande enhet i förväg om att patienten har en misstänkt eller bekräftad virusorsakad luftvägsinfektion eller om det pågår ett utbrott på enheten.

Vårdrutiner - Ordinärt boende	
Tillämpa alltid Vårdhygiens Grundläggande vårdhygieniska rutiner inom Kommunal vård och omsorg . Dessutom gäller nedanstående vårdrutiner:	
Patient med misstänkt/bekräftad luftvägsinfektion	<p>Informera om vikten av handdesinfektion samt host- och nysetikett.</p> <p>Patient smittfriförklaras i samråd med ansvarig läkare.</p>
Provtagning/Diagnostik	<p>Provtagning för virusorsakade luftvägsinfektioner sker i samråd med ansvarig läkare.</p> <p>Frikostig provtagning för influensa och covid-19 rekommenderas utifrån det epidemiologiska läget. Vid negativt provsvar överväg provtagning för andra luftvägsvirus.</p>
Överföring till annan vårdform	Informera mottagande enhet i förväg om att patienten har en misstänkt eller bekräftad virusorsakad luftvägsinfektion.

Personal	
Tillämpa alltid Basal hygien i vård och omsorg enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2015:10. Dessutom gäller nedanstående rutiner:	
Hygienrutiner för personal utöver basala hygienrutiner	<p>På- och avklädning av skyddsutrustning bör ske i patientens rum/bostad.</p> <p>Munskydd klass II/IIR används:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vid vistelse i samma rum som patient med misstänkt eller bekräftad virusorsakad luftvägsinfektion i smittsam fas. <p>Andningsskydd (FFP2, FFP3) används:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vid vårdmoment med förhöjd risk som intubation, sugning av nedre luftvägar och trakeostomivård (tidigare benämnd aerosolgenererande procedurer). <p>Andningsskydd bör även övervägas vid:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nära och långvarig kontakt (> 1h) • kraftig hosta <p>Användaren ska vara väl förtrogen med hur andningsskyddet används. Andningsskyddet ska vara väl tillpassat för att förhindra läckage, se Munskydd och andningsskydd.</p> <p>Visir används:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vid risk för stänk mot ansiktet vid vårdmoment inom 2 meter från patienten. Skyddsglasögon kan användas som alternativ, men då endast tillsammans med vätskeresistent munskydd (IIR).
Rutiner för personal	<p>Återgå i tjänst</p> <p>Personal med nytillkomna symtom på luftvägsinfektion rekommenderas att stanna hemma tills de är stabilt förbättrade och har varit feberfria minst ett dygn.</p>